

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod — velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Debata o angleškem prestolnem govoru

Konzervativci napovedujejo zmerno opozicijo — Macdonaldova pojasnila Delavska politika se bo pokazala v praksi — Odmev prestolnega govora v tisku — V Franciji so razočarani —

— London, 3. julija. Takoj po prečitaniju prestolnega govora se je pričela debata o odgovorih. Prvi se je oglašil k besedi bivši ministrski predsednik Baldwin, ki je predvsem zahteval pojasnila, ali bo vlada predložila rešitev reparacijskega vprašanja parlamentu in ali je Macdonald glede obnove odnošajev s sovjetsko Rusijo še vedno istega mnenja, kakor je bil 1. 1924. Končno je zahteval pojasnila, kako misli vlada pri izvajanju washingtonske pogodbe o osemurnem delavniku zaščititi interese industrije. V ostalem je Baldwin naglašal, da v glavnem odobrava politiko Macdonaldove vlade in da ne bo vodil malenkostne opozicije.

Burno pozdravljen je nato povzel besedo Macdonald, ki je v daljšem govoru pojasnjeval namere vlade. Povdarjal je, da njegova vlada ne namerava revidirati že sklenjenih pogodb in da se bo držala od svojih prednih danih obljub.

O zunanjih politikah je Macdonald med drugim izjavil: Razgovori z Ameriko, ki so se že pričeli, so samo uvod v poglabitev medsebojnih stikov. Odnosaji med obema državama v zadnjem času niso bili tako priščrni, kakor bi bilo želeli in na obeh straneh prevladuje zavest, da je treba storiti vse, da se temu odpravimo. Vlada ne bo izgubila nobenega trenutka, da to doseže. Da se izognemo vsem nesporazumom, sta se obe vladi že takoj v začetku potegovali za sodelovanje drugih veselih, predvsem pa je potre-

ben sporazum glede pomorske razorožitve med Ameriko in Anglijo.

Prehajajoč na reparacijski problem je Macdonald nadaljeval: Kakor leta 1924, je delavska vlada tudi tokrat v posesti poročila reparacijskih strokovnjakov. In kakor takrat, je s tem problemom tudi sedaj združeno vprašanje izpraznitve Porenja. Stališče vlade je pojasnjeno že s prestolnim govorom. O reparacijah pa moramo reči še to, da je poročilo strokovnjakov zelo komplicirano ter zahteva točne interpretacije. Ne smemo pozabiti, da Dawesov načrt ne more več dolgo ostati v veljavi in da je zato potrebna nova pogodba. Pri pogajanjih za to pogodbo bo Anglija tudi tokrat dokumentirala glede zaveznikov največjo širokogrudnost.

Glede notranje politike je med drugim izjavil: Delavska vlada je ob svojem nastopu prišla v posest poročila o ukrepih za varstvo bombažne industrije, ki ga bo v celoti objavila. Moram pa takoj izjaviti, da vlada niti najmanj ne misli izvajati ukrepov, ki se predlagajo v tem poročilu. Če opozicija s tem sklepom vlade ne soglaša, sem pripravljen razpravljati o tem v zbornici. Vladi je prišla v roke tudi bela knjiga, ki vsebuje pogoje, pod katerimi bi bilo posameznim industrijskim panogam dovoljeno, da izvajajo razne ukrepe v zaščito pred inozemsko konkurenco. Moja vlada misli to knjigo položiti ad acta. Posebne industrijske dajatve

pri uvozu, ki niso nič drugega, kakor posebne vrste zaščitna carina, bo vlada čimprej odpravila.

Macdonaldov govor je delavska stranka večkrat prekinjala z navdušenim pozdravljanjem, le konzervativci so mu vpadali z ironičnimi medklci. Debata se bo danes nadaljevala.

— London, 3. julija. Današnji listi obširno komentirajo prestolni govor in ga z malimi izjemami konzervativnih in liberalnih listov odobravajo. »Daily Telegraph« ugotavlja, da je prestolni govor vse prej nego socialističen. Stavljeno pa je zelo previdno in to bo mnogo pripomoglo k temu, da bo Macdonaldova vlada lahko ostala dalje na krmilu, kakor pa se je sprva domnevalo. Liberalni »Daily News« smatra za pametno, da vlada svojo politiko tako previdno uveljavlja.

— Pariz, 3. julija. V tukajšnjih krogih je vladalo za angleški prestolni govor ogromno zanimanje ter se je pričakovalo, da bo pojasnil stališče novega angleškega režima glede raznih aktualnih vprašanj, zlasti pa tudi glede odnošajev med Francijo in Anglijo. Po časopisnih vesteh so francoski krogi nekoliko razočarani in presenečeni nad zmernostjo, ki jo očituje delavska vlada v prestolnem govoru. Program, ki ga je razvila vlada v tem govoru, nima na sebi skoraj nič socialističnega. Z zanimanjem pričakujejo izjav Macdonalda, glede izpraznitve Porenja in glede ureditve vojnih dolgov.

Konflikt med ČSR in Madžarsko

Provokatorična aretacija češkoslovaškega uradnika na skupni obmejni postaji. — Ogorčenje v ČSR. — Vlada pripravlja odločne ukrepe.

— Praga, 3. julija. Na merodajnem mestu se doznavajo naslednje podrobnosti o aferi z Madžarsko: Na obmejni železniški postaji vrše službo uradniki obeh držav. Preko Hidak-Nemetija vozi vsak dan po troje parov brzdovlakov, pet parov osebnih in primerno število tovornih vlakov. Aretirani Vinko Pecha po rodu Slovak in bivši uradni madžarskih državnih železnic, ki je nastavljen v Košicah je bil pred 14 dnevi poslan v Hidak-Nemeti, da bi zamenjal tamošnjega blagajnika, ki je odšel na dopust. Pecha se je nahajal v kolodvorski restavraciji, ko sta pristopila k njemu dva detektiva, ga aretirala in odpeljala v Miško, kjer sta ga oddala v vojaški zapor. Češkoslovaški postajenačelnik je takoj posredoval pri šefu madžarske obmejne policije, ki pa je izjavil, da se je aretacija izvršila brez njegovega sodelovanja in da mu vzroki niso znani. Šele naslednjega dne je odgovoril madžarski postajenačelnik, da je bila aretacija izvršena po nalogu vojaških oblasti, nakar so češkoslovaški uslužbenci izjavili, da nočejo več vršiti službe na madžarskem ozemlju, ter so se umaknili na češkoslovaško ozemlje. Na ta način je bil prekinjen železniški promet med obema državama.

— Praga, 3. julija. Z aretacijo železniškega uradnika Pecha se je bavilo tudi znanje ministrstva, ki je naročilo češkoslovaškemu poslaniku v Budimpešti naj se o stvari informira in takoj poroča. Oblasti v Košicah so ugotovile, da gre za nesramno madžarsko provokacijo. Tik pred aretacijo je prišel k Pechu neznan človek, ki mu je izročil neko pismo. Pecha je pismo odprl in jedva pričel čitati, ko so že stopili k njemu orožniki in ga aretirali. Češkoslovaški

poslanik je zahteval od madžarske vlade pojasnila in na podlagi odgovora bo vlada sklepala o nadaljnjih korakih. V češkoslovaški javnosti vlada zaradi tega izzivanja Madžarov veliko ogorčenje in vsi listi zahtevajo, naj vlada energično nastopi proti temu.

— Praga, 3. julija. Generalna direkcija češkoslovaških državnih železnic je včeraj ustavila železniški promet z Madžarsko. Promet je bil ustavljen, ker je bil aretiran češkoslovaški železničar Vinko Pecha na madžarski obmejni postaji Hidak-Nemeti na progi Košice-Budimpešta, zaradi česar smatra češkoslovaška vlada, da je ogrožena osebna svoboda češkoslovaških železniških uslužbencev na Madžarskem. Ukinitve železniškega prometa se ne tiče mednarodnih vlakov, toda redni potniški promet je popolnoma ustavljen.

— Budimpešta, 3. julija. Po službenih izjavah je bil češkoslovaški železniški uradnik Vinko Pech aretiran zaradi vojninstva.

— Košice, 3. julija. V odgovor na aretacijo železniškega uradnika Pecha so češkoslovaške oblasti aretirale v Košicah arhitekta Elema Bogati in rimskokatoliškega duhovnika Berta. Oba sta osumljena, da sta v službi madžarske špijonaže.

— Bratislava, 3. julija. Kako se doznavajo izganjanje madžarske oblasti že dalje časa češkoslovaške državljanke. Razen tega onemogočajo madžarske obmejne oblasti češkoslovaškim državljanom prekočanje meje, čeprav imajo v redu virirane potne liste. V zadnjih 14 dneh so madžarske obmejne oblasti zavrnille 300 potnikov brez vzroka.

Apel na industrijo

Komisar Privil. agrarne banke graja pasivnost industrije pri podpisovanju akcij Privil. agr. banke ter pozivlja na podpis

Beograd, 1. julija. Č. Komisar Privilegirane agrarne banke, je danes izjavil, da vpisovanje delnic Privilegirane agrarne banke dobro napreduje. Vsota 400 milijonov dinarjev je že davno prekoračena, ker je podaljšano vpisovanje do 15. t. m., da bi se dala prilika vsem, ki so se zakasnilo izpolniti svojo dolžnost. V kolikor bo kapital banke večji, v toliko več bo mogla nuditi seljaku in mu pomagati, da pride iz sedanjega težkega stanja, v katerem se nahaja. Komisar Gjurić je ugotovil, da vlada za novo banko zanimanje skoro v vseh slojih našega naroda, da pa so tudi izjeme, zlasti med onimi, katerih dolžnost bi bila pomagati našim poljedelcem. Komisar Gjurić se pred vsem čudi, ker se naša industrija doslej nikakor ni ali pa zelo slabo odzvala pozivu za vpisovanje. Zdi se, da je večina naših industrijcev puščajoč ob strani nacionalno solidarnost, ki ni v nobenem oziru tako očitna, kakor v gospodarskih vprašanjih, opustila, da bi podpisali delnice Privilegirane agrarne banke. Naša industrija naj nikakor ne pozabi, da smo v prvi vrsti poljedelska država, v kateri 72 odst. prebivalstva živi od poljedelstva in da te tri četrtine našega prebivalstva niso samo producenti, temveč tudi konzumenti. Odeve bi bilo dokazovati, da trpe vse panoge našega narodnega gospodarstva, kadar se nahaja poljedelstvo v slabem stanju, zlasti pa industrija, obrt in trgovina. Vsi dobro obtemelijo, kadar je poljedelstvo v krizi, da se konzuma moč ogromne množice poljedelcev manjša na minimum, veld česar so prizadete vse panoge produkcije. Naša mlada industrija je toliko bolj odvisna od našega poljedelstva, ker nima možnosti konkurirati na tujem trgu, vsled česar je njena produkcija navezana skoro izključno na notranji konzum. Industrija poljedelskega orodja, umetnih gnojil in druge industrije, ki prodajajo edino le našemu kmetu, so dolžne pomagati s podpisovanjem delnic Privilegirane agrarne banke, da bo tudi potom kredita naš seljak usposobljen za nabavo njihovih fabrikatov. In kaj naj se reče šele o dolžnostih industrije, ki se bavi s predelavo sirovina, katere dobiva od naših poljedelcev, kakor so industrija sladkorja, piva, spirita, likerjev; industrija konzerv, zelenjave, sadija, mesa in kožnih pridelkov? Dolžnost te vrste industrije je podpirati naše poljedelstvo. Ako v državi ni dejansko prenehal produkcija in prodaja v krizi tega dela naše gospodarstvo, vidimo, da se ima vsa ta industrija piva, sladkorja, spirita in sličnega zahvaliti za to dejanskemu monopolu, ki ga pri nas uživa z visokimi zaščitnimi carinami, ki pa na drugi strani vzdržujejo drago življenje v državi, kar zopet pada v breme kmeta kot glavnega konzumenta. Zaščitne carine v korist naše industrije so povzročile protiukrepe v carinski politiki industrijskih držav,

kar je imelo za posledico čim dalje slabši izvoz naših poljedelskih proizvodov v te države, ki so povzročile carine na uvoz poljedelskih proizvodov.

Lastni interesi nalagajo naši industrijci, da podpre naše poljedelce, da bi postali dobri producenti, ker bodo potem tudi odlični konzumenti. V tej smeri je največjega pomena cenen kmetijski kredit, čigar organizacija je poverjena našim Privilegiranim agrarnim banki. Da bi bil uspeh tega podjetja čim popolnejši, potrebuje Privilegirana agrarna banka čim več kapitala. Vlada komisar Gjurić upa in po pravici pričakuje z vsemi našimi poljedelci, da bo industrija, zlasti pa industrija piva, sladkorja, spirita, konzerv, mesa in drugih proizvodov, izpolnila svojo dolžnost solidarnosti napram poljedelstvu s podpisovanjem akcij Privilegirane agrarne banke.

Pozen povratek iz ruskega ujetništva

Berlin, 3. julija. Po 14letnem ujetništvu se je včeraj vrnil iz Sibirije v svojo domovino 34letni Hans Kramer, ki so ga sovjetske oblasti v Sibiriji prišlele, da je moral delati kot elektrotehnik. Šele na intervencijo nemškega konzula je bil izpuščen na svobodo ter je odpotoval v domovino. Kramer pripoveduje, da je v Sibiriji še mnogo tisoč bivših nemških in avstroogrskih vojni ujetnikov, ki se iz istih razlogov ne morejo vrniti.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.875, Berlin 13.5575—13.5675 (13.5725), Brusel 7.9107, Budimpešta 9.9342, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9905—8.0205 (8.0055), London 275.86—276.66 (276.26), New York 56.825, Pariz 222.90, Praga 168.20—169 (186.60), Trst 297.05—299.05 (298.05).

Elektri: Celjska 170 J., Ljubljanska kreditna 123 d., Pražedion 850 d., Kreditni 170 d., Veveč 125 d., Ruš 275—286, Stavbna, 50 Štef 105, Kr. ind. dr. 280 d.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 275.86 — 276.66, New York 56.765 — 56.065, Pariz 221.96 — 223.96, Milan 296.955 — 296.55, Curih 1094.4 — 1097.4, Amsterdam 22.83 — 22.89, Berlin 13.5575 — 13.5875, Dunaj 7.9905 — 8.0105, Praga 168.20 — 169, Budimpešta 9.9342 bl.

INOZEMSKA BORZE.

Curih, London 25.21, New York 519.98, Pariz 20.3275, Milan 27.19675, Madrid 73.65, Berlin 123.85, Dunaj 73.075, Beograd 9.1275, Praga 15.385, Bukarešta 3.00375, Budimpešta 90.53, Zofija 3.75

Anglija hoče konferenco v Londonu

Na angleški predlog so pristale tudi Italija, Belgija in Nemčija, tako da se bo morala Francija najbrže le ukloniti.

London, 3. julija. g. Diplomatski poročevalci lista »Daily Telegraph« piše: Italijanska vlada je sedaj končno javno dala svoj pristank na angleški predlog za reparacijsko in porenjsko konferenco v Londonu. Ker so sedaj Italija, Belgija in Nemčija izjavile svojo pripravljenost udeležiti se londonske konference, odklanjajo Macdonald in njegovi kolegi argumente Pariza zoper to konferenco.

Angleški Krog sicer priznava, da bi izpremenitev Youngovega načrta v pogodbo povzročila precejšnje delo, vendar pa niso mnenja, da bi ta naloga zahtevala več me-

secev. Na Dawesovi konferenci leta 1924. so državni in strokovnjaki istočasno razpravljali politična in finančna vprašanja, kar bi se zgodilo lahko tudi sedaj. Angleški krogi nočejo treh zaporednih posvetovanj: konference državnikov, konference strokovnjakov in nato zopet konference državnikov. Tako postopanje bi zavleklo izpraznitev Porenja preko letošnjega leta. Macdonald in njegovi kolegi pa tega zavlačevanja nočejo in so prepričani, da bodo pri svojem odločnem stališču v izpraznitvenem vprašanju imeli za seboj vso javnost brez razlike strank.

Zagoneten napad na šoferja v Novem Vrbasu

Ruski begunec je med vožnjo napadel šoferja avtotakse in ga hotel umoriti. — Najbrže gre za čin blazneža.

— Novi Sad, 3. julija. V neposredni bližini postaje Novi Vrbas je bil v soboto zvečer izvršen zagoneten zločin, ki bo bržkone zahteval dvoje življenj, koleda ozadje pa je za enkrat še docela nepojasnjeno. Z vlakom se je pripeljal iz Novega Sada neki Vladimir Malacko. Na postaji je sedel v avtotaksi šoferja Jakoba Bora in mu naročil, naj da popelje v mesto. Komaj pa sta bila oddaljena par sto metrov od postaje, je Malacko potegnil revolver in oddal dva strela na šoferja. Ena krogla je svoj cilj zgrešila, druga krogla pa je obšla šoferja v tilnik. Rana je bila sicer huda, vendar pa ne smrtno nevarna. Šofer je takoj ustavil avtomobil in se postavil napadalcu v bran. Ko je Malacko videl, da strela nista dosegla zaželenega uspeha, je zavrnil revolver in začel z rokami daviti šoferja. V smrtni borbi je šofer imel še toliko moči, da je potegnil revolver in oddal več strelcov. Malacko je nato spustil svojo žretev, skočil z avtomobila in pobegnil preko polja. Šofer je oddal za njim še

tri strele, nato pa se je zgrudil nezvesten. Ljudje, ki so se pripeljali z vlakom, so z začudenjem opazovali ves prizor in nato prihiteli šoferju na pomoč. Težko ranjenega so ga pripeljali v bližnji sanatorij, kjer je bil takoj operiran. Po mnenju zdravnikov bo ostal pri življenju, če ne bodo nastopile kake komplikacije. Atentator Malacko, za katerim so bile takoj odposlane orožniške patrulje, je sprva brez sledu izginil, in ga niso mogli najti. Šele ob 4. jutraj ga je našla žandarmerijska patrulja v bližini nekega osamljenega studenca nezvestnega. Izkazalo se je, da so ga zadel tri krogle ter da je smrtno nevarno ranjen. Nezvestnega so prejeležali v bolnico, kjer pa se doslej kljub prizadevanju zdravnikov še ni zavedel in bo bržkone izginil. Šofer Jakob Bora si ne more raztolmačiti napada in je izjavil, da atentator sploh ne pozna. Zato se domneva, da gre za dejanje človeka, ki je hipoma blaznel. Dogodek je izzval v Novem Vrbasu velikansko razburjenje.

Čudna propaganda za tujski promet v Dubrovniku

Dubrovnik, 3. julija. Včeraj se je pripetilo v tukajšnji cerkvi sv. Vlahar incident, ki gotovo ne bo pospeševal tujskega prometa v Dubrovniku. Cerkve je bila nabito polna domačinov in tujcev. Predno se je pričela služba božja, je prišel v cerkev neki pater in začel kontrolirati ženske, kako so oblečene. Ko je prišel do neke dame, ki je imela obleko brez rokavov, je pa bila zato odeda z velikim šalom, jo je nahnulil in zahteval naj takoj zapusti cerkev, češ da v taki

obleki lahko gre v kopališče, ne pa v cerkev. Na enak način je nahnul tudi še dve drugi dami. Med ljudmi, ki so opazovali ta prizor, je zavladalo veliko razburjenje in v par minutah je bila cerkev skoraj prazna. Dogodek je bil seveda predmet debat v vseh krogih in po mestu krožijo najrazličnejši komentarji.

Zastopnik dr. Korošca

— Beograd, 3. julija. Kralj je podpisal ukaz, s katerim je postavljen kot namestnik ministra dr. Korošca, ki je odpotoval na orlovske svečanosti v Prago, minister za šume in rudnike Radivojević.

Šef generalnega štaba v Sloveniji

— Ljubljana, 3. julija. Z jutranjim beograjskim brzdovlakom je prispel semkaj načelnik generalnega štaba general Milovanović. Na kolodvoru sta ga pozdravila komandant dravske divizije general Tripković in načelnik generalnega štaba ljubljanske divizije polkovnik Rupnik. Šef generalnega štaba general Milovanović je dopoldne odpotoval v Kranj, kjer namerava ostati dlje časa na letovisih.

Ukaz o amnestiji

— Beograd, 3. julija. Ukaz o amnestiji, ki bo proglašen povodom rojstva tretjega kraljeviča, bo obsegal kazni po tiskovnem zakonu zlasti zaradi žalitev, ki so nastale v političnih bojih. Z amnestijo od 2. februarja so bile abolirane samo klevete napram službenim organom v izvrševanju službe, dočim bodo sedaj amnestirani tudi tiskovni delikti napram privatnikom, izvršeni v politični ali estradarski borbi. Na ta način se boče likvidirati vse stare politične spore izpred 6. januarja. Amnestija bo obsegala bržkone tudi druge delikte, politične kakor kazenske.

Jugoslovensko-bolgarska železniška konferenca

— Beograd, 5. julija. Kakor poročajo iz Sofije, je tamkaj dovršila svoje delo jugoslovenska - bolgarska železniška konferenca, na kateri se je sklepalo o ureditvi medsebojnih dolgov železniških uprav. Bil je v vseh vprašanih dosežen popoln sporazum ter je naša delegacija že odpotovala nazaj v Beograd.

Zadružni tečaji za učitelje

— Beograd, 3. julija. Ministrstvo za kmetijstvo je organiziralo letos pet zadružnih kmetijskih tečajev za učitelje osnovnih šol in sicer v Kraljevu, Valjevu, Budimiru pri Sarajevu, v Kninu in Križevcih. Tečaji bodo trajali dva meseca ter bo na vsakem po 40 slušateljev. Njihov namen je seznaniti učitelje z našim zadružnim kmetijstvom, da bi se usposobili za čim živahnijo propagando v korist zadružništva.

Seja mednarodnega urada za vino

— Beograd, 3. julija. Včeraj je odpotoval v Pariz načelnik ministrstva za kmetijstvo dr. Stojković, da se udeležijo seje mednarodnega urada za vino dne 4. in 5. t. m., na kateri se bodo obravnavala razna važna vprašanja vinake trgovine.

